

Аҳли сунна вал Жамоа эътиқоди

Муҳаммад ибн Солих Ал-

Усаймийн

Шайх ибн Усаймийнинг ушбу ахли
сунна эътиқоди бобидаги
китобчалари кўпчилигимизга маълум
бўлган ва ўз бобида жуда катта
аҳамиятга эга бўлган китоб
ҳисобланади.

<https://islamhouse.com/۱۲۲۷۹۱>

- "Ahlussunna val-jamoa"
kutubxonasi
  - Muqaddima
  - Bismillahir rohmanir rohiym

"Ahlussunna val-jamoa" kutubxonasi

Muqaddima

Yagona Alloh ta`ologagina hamd va sanolar, o`zidan so`ng payg`ambar bo`lмаган payg`ambarga, uning oilasi va do`sвот va salomlar bo`lsin.

So`ng ...

Men do`stimiz alloma Shayx Muhammad Solih Usayminning ushbu risolasini sinchiklab e`shitib chiqdim va

"Ahlussunna val-jamoa" ning Alloh ta`oloning ism va sifatlardagi vahdoniyatini, farishtalar, kitoblar, payg`ambarlar, oxirat kuni hamda taqdirning yaxshi va yomoniga iymon keltirish bobidagi e`toqodini o`z ichiga olganini ko`rdim. ■ o`z ishining ustasi chiqdi. Chunki, ■ ilm toliblari va barcha musulmonlar Alloh ta`ologa, uning farishtalari, kitoblari, e`lchilari, oxirat kuni hamda taqdirning yaxshi va yomoniga bo`lgan iymonlarida muhtoj bo`ladigan, biroq, boshqa kitoblarda topilmaydigan bilimlarni o`z risolasida jamlagan. Alloh ta`olo unga xayrli mukofotlar bersin, bilimiga bilimlarni va hidoyatni ziyoda qilsin! Uning bu va

bundan boshqa kitoblari uchun savoblar
berib, bizni, uni va boshqa
do`stlarimizni Alloh ta`oloning yo`liga
ongli da`vat qiluvchi to`g`ri yo`ldagi
kishilar qatorida qilsin!

Alloh ta`olo payg`ambarimizga, uning
oilasi va sahobalariga salavot va
salomlar yo`llasin!

Alloh ta`ologa muhtoj bo`lgan faqir
banda

Abdulaziz ibn Abdulloh ibn Boz
Ilmiy Izlanishlar, Fatvo, Da`vat va
Irshod Idorasining raisi

Bismillahir rohmanir rohiym

Barcha olamlar robbisi bo`lgan Alloh
ta`ologa hamdlar bo`lsin.

Oqibat mo`minlarning foydasi
uchundir, tajovuz zolimlarga qarshidir!
Men e`gadorlik va ochiq haqiqat sohibi,
yagona, sheriksiz Alloh ta`olodan
boshqa haqiqiy iloh yo`q, Muhammad
uning e`lchisi va bandasi,
payg`ambarlarning so`nggisi,
taqvodorlarning imomi deb guvohlik
beraman. Alloh ta`olo unga, uning
oilasi, sahobalari va unga qiyomat
kuniga qadar e`rgashgan barcha
kishilarga salavot va salomlar yo`llasin.

So`ng ...

Alloh ta`olo Muhammad sollallohu alayhi va sallamni hidoyat va haqqi rost din bilan barcha olamga rahmat va bandalar ziyoniga hujjat qilib yubordi.

Alloh ta`olo payg`ambari hamda yuborgan kitobi va hikmativositasi bilan bandalarning salohiyati, diniy va dunyoviy manfaatlari bo`lgan sog`lom e`tiqod, fazilatli va go`zal xulqlarni bayon qildi. Rasululloh sollallohu alayhi va sallam o`z ummatini tuni kunduzdek bo`lgan, halok bo`lgan kishilargina adashadigan yo`l ustida tashlab ketdilar. Bu yo`ldan rasululloh sollallohu alayhi va sallamning Allah va rasuliga ijobat qilgan sahabalar, tobiinlar va ularga yaxshilik bilan

e`rgashgan bandalarning saralarigina yurdilar. Ular rasululloh sollalohu alayhi va sallam olib kelgan shariatno qoim qilib, uning e`tiqod, ibodat, axloq va odobdagи sunnatlariga amal qildilar. Natijada, ular Alloh ta`oloning amri kelguniga qadar tashlab ketganlar va muxolif bo`lganlar zarar etkaza olmaydigan, haqiqat uzra sobitqadam bo`lgan toifaga aylandilar.

Biz Alloh ta`ologa hamdlar bo`lsinki, ulatning yo`llaridan yurib, Qur`on va sunnat bilan sug`orilgan hayotlariga e`rgashmoqdamiz. Biz bu so`zlarni Alloh ta`oloning bizga bo`lgan ne`matlarini yod qilish va barcha mo`minning mas`uliyatini bayon qilish

maqomida aytmoqdamiz. Alloh ta`olodan o`zimiz va barcha musulmonlarni dunyo va oxiratda o`zgarmas so`z bilan sobitqadam qilishini hamda uni bizga rahmat qilib in`om e`tishini so`raymiz. Zero, ✎ in`om e`tuvchi "Vahhob"dir.

E`tiqod mavzusi muhim va u haqida bandalar turli istakda bo`lgani uchun ham, men bizning "Ahlussunna val-jamo" aqidasi: Alloh ta`ologa, uning farishtalari, kitoblari, payg`ambarlari, oxirat kuniva taqdirning yaxshi va yomoniga iymon keltirish haqida muxtasar kitobcha yozishni maqsad qildim. Alloh ta`olodan bu kamtarona ishimni o`z yuzi uchun xolis, roziligi

uchun muvaffaq va bandalari uchun
foydali qilishini so`rayman.

E`tiqodimiz

Bizning e`tiqodimiz: Alloh ta`ologa,
uning farishtalari, kitoblari,
payg`ambarlari, oxirat kuni hamda
taqdirning yaxshi va yomoniga iymon
keltirishdir. **Shuning uchun ham biz:**

- Alloh ta`oloning rububiyati ya`ni
uning barcha ishlarni rijalashtirgan
Molik, Xoliq va Robb e`kanligiga;
- Alloh ta`oloning uluhiyati ya`ni Alloh
ta`oloning yagona ma`bud va undan
boshqa barcha ma`budlar botil
e`kaniga;

- Alloh ta`oloning ism va sifatlari ya`ni
Alloh ta`oloning go`zal ism va
sifatlaribor e`kaniga;
- Alloh ta`oloning bu narsalardagi
vahdoniyatiga ya`ni uning rububiyat,
uluhiyat, ism va sifatlarida yakto
e`kaniga iymon keltiramiz.

Alloh ta`olo dedi: "(ﷺ) samovot, yer va
ular o`rtasidagi narsalarning robbisidir.
Siz unga ibodat qilishda sabrli bo`ling!
Siz ﷺ uchun ismdosh topa olasizmi?!"
(Maryam: ١٥)

u Biz Alloh ta`oloning: "Tirik va
bandalari ustida doim turuvchi iloh
Allohdir. uni mudroq va uyqu olmas.
Yer va Osmondagи barcha narsa

uningdir. uning huzurida uning izni bilangina shafoat qilinadi. ✯ bandalarining avvalgi va oxirgi qilgan amallarini bilib turadi. Bandalar ✯ hohlahan narsanigina bila oladilar. Uning Kursiysi Yer va Osmonni o`z ichiga oladi. Ularni himoya qilish Unga qiyin e`mas. ✯ oliy va buyuk zot" e`kaniga iymon keltiramiz. (**Baqara:** ۲۰۰)

u Biz Alloh ta`oloning: "✿ g`ayb va zohiriy olamlarni biluvchi, Rahmon, Rahiyim bo`lgan iloh - Allohdir. ✯ E`gador, Quddus, Salom, osudalik beruvchi, barcha narsani o`z ilmi bilan qamrab olgan, Aziz, Jabbor - qudratli, Mutakabbir bo`lgan iloh - Allohdir.

Men uni mushriklar sifatlayotgan sifatlardan poklayman. ✎ Yer va Osmondagi barcha narsa (**Unga**) tasbih aytadigan, go`zal ismlar Uning bo`lgan, Aziz, Hakim - Alloh" e`kaniga iymon keltiramiz. (**Hashr: ۲۲ - ۲۴**)

u Biz Yer va Osmonnig mulki Alloh ta`oloniki e`kaniga iymon keltiramiz.

Alloh ta`olo dedi:** "✎ hohlagan narsasini yaratadi. ✎ hohlagan kimsasiga qiz, hohlagan kimsasiga o`g`il ato e`tadi. Yoki hohlasa o`g`ilni ham, qizni ham beradi. ✎ hohlagan kimsassini tug`mas qiladi. ✎ biluvchi, qodir zotdir". (Shuro: ۴۹, ۵۰**)

u Biz Alloh ta`oloning: "Allohnинг о`xshashi yo`dir. ■ e`shtituvchi, ko`rvuchi zotdir. Yer va Osmonlarning kalidlari Uningdir. ■ hohlagan kishi uchun rizqni keng qilib, o`lchab qo`yadi. ■ barcha narsani biluvchi" e`kaniga iymon keltiramiz. (**Shuro:** ۱۱, ۱۲)

u Biz: "Yer yuzidagi barcha hayvonning rizqi Alloh ta`oloning zimmasidadir. ■ zot ularning turar-joylarini ham, borar joylarini ham biladi. Hamma narsa ochiq-ravshan Kitobda" (**Hud:** ۷) - deb iymon keltiramiz.

u Biz: "G`ayb ochqichlari Allohning huzuridadir. Uni Allohning o`zигина biladi. ❀ quruqlik va dengizdagi narsalarni va daraxtning tushgan yaproqlarini ham biladi. Hech bir jon e`rtaga nima kasb qilishini va qaysi yerda o`lishini bilmaydi. Alloh barcha narsani biluvchi va ko`rvuchи"

(Luqmon: ۲۷) e`kaniga iymon keltiramiz.

u Biz Alloh ta`olo hohlagan narsasini qachon va qanday hohlasa shunday so`zlay olishiga iymon keltiramiz.

**Alloh ta`olo dedi:** "Alloh Muso bilan so`zlashdi" (Niso: ۱۶۴);

"Muso belgilangan joyga etib kelganida/ robbisi bilan so`zlashdi"
(A`rof: ۱۴۳);

"Biz Tur tog`ining o`ng tomonidan nido qildik va o`zimizga, pinhon so`zlashib, yaqin qildik" (Mar`yam: ۵۲).

uBiz: "Robbimning so`zlarini yozish uchun dengiz siyoh bo`lsa e`di, uning so`zlari bitguniga qadar tugar e`di"
(Kahf: ۱۰۹);

"Agar Yer yuzidagi daraxtlar qalam va etti dengiz siyoh bo`lsa, (yozish bilan) Allohning so`zlari tugamas. Alloh Aziz va Hakim zotdir" (Luqmon: ۲۷) - deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Alloh ta`oloning so`zlari xabar berishda komil, hukmlarda adolatli va iste`molda e`sа go`zal"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:**

"Robbingizning so`zlari to`g`rilik va adolat yuzasidan komil bo`ldi" (**An`om: ۱۰**);

"Alloh ta`olodan ko`ra rostgo`yroq zot kim?" (**Niso: ۸۷**).

u Biz Qur`on Karim Alloh ta`oloning kalomi e`kani, uni Alloh ta`oloning o`zi haqiqat bilan gapirib, Jibriil alayhissolatu vassalomga otgani, Jibriil alayhissolatu vassalom e`sа Muhammad sollallohu alayhi va sallamning qalbiga olib tushganiga

iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Siz: "Bu Qur`onni Jibriil robbingiz tarafidan indirdi"- deb ayting" (Nahl: ١٠٢);

"Qur`on - barcha olamlar robbisi indirgan kitobdir. Uni Jibriil Sizni ogohlantiruvchi bo`lishingiz uchun ochiq arab tilida qalbingizga olib tushdi" (Shuaro: ١٩٢ - ١٩٥).

u Biz Alloh ta`olo o`z maxluqlaridan zoti va sifatlari bilan buyuk e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "﴿
oliy va buyukdir" (Baqara: ٢٥٥);

"﴿
bandalari ustidan g`olib, xabardor va hakim zotdir" (An`om: ١٨).

u Biz: "Alloh ta`olo "Yer va osmonni olti kunda yaratdi, so`ngra Arshga ko`tarildi. Va ✰ ishlarni rejalashtiradi" (Yunus: ٣)"- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Alloh ta`olo Arshi ustida bo`lsada, mahluqlari bilan birgadir. Ya`ni, uning birga bo`lishi, ✰ ularning ahvollarini biladi, so`zlarini e`shtadi, qilayotgan ishlarini ko`radi, ishlarini rejalashtiradi. Muhtojga rizq beradi, mulkni hohlagan kishiga berib, hohlagan kishidan tortib oladi. Hohlagan kishisini aziz va hohlagan kishisini xor qiladi. Barcha yaxshiliklar uning qo`lidaddir. ✰ barcha narsaga qodirdir. Bunday ishlarga qodir bo`lgan zot, garchi bandalaridan yuqorida,

Arshining ustuda bo`lsada, o`z maxluqlari bilan birgadir: "Uning o`xshashi yo`qdir. ■ e`shtituvchi, ko`rvuchi zotdir""- deb fikr qilamiz.

u Biz Jahmiylar gurudan bo`lgan hululiylar va boshqalar kabi: "Alloh ta`olo Yer yuzida maxluqlari bilan (o`z zoti) bilan birgadir"- demaymiz.

Chunki, bu so`zlarni odma kofir yoki adashgan bo`ladi. Zero, bu Alloh ta`oloni Alloh ta`ologa noloyiq sifatlar bilan sifatlash bo`ladi"- deb fikr qilamiz.

u Biz rasululloh sollallohu alayhi va sallam xabar bergenlaridek: "Alloh ta`olo har kechaning oxirgi uchdan biri

qolganida quyi osmonga tushadi va:
"Kim menga duo qiladi, men ijobat
qilsam? Kim mendan o`z e`htiyojini
so`raydi, men bersam? Kim mendan
gunohlarini kechirishimni so`raydi,
men kechirsam?" - deb aytadi" - deb
iymon keltiramiz.

u Biz Alloh ta`oloning qiyomat kunida
bandalari o`rtasini hal qilish uchun
kelishiga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo
dedi:** "Yo`q!! Yer qattiq tebransa,
robbingiz va farishtalar saf-saf bo`lib
kelsalar va o`sha kunda jahannamni
keltirilsa, o`sha kunda inson barcha
narsalarni tushunib etadi. Qani e`ndi bu
tushunish unga foyda bersa?!" (**Fajr:**
۲۱, ۲۲).

u Biz: "Alloh ta`oloning hohlagan narsasini qilishga qodir" (Hud: ۱۰۷) e`kaniga iymon keltiramiz.

u Biz Alloh ta`oloning ikki hohishi (*irodasi*) bor e`kaniga iym'on keltiramiz. (*Birinchisi*): Kavniy (*Koinotdag'i tabiiiy*) hohish. Bu iroda bilan Alloh ta`oloning murodi hosil bo`ldi. Biroq, bu irodaning Alloh ta`ologa sevimli bo`lishi lozim e`mas. Bu iroda faqatgina "mashia" - hohish ma`nosidadir. **Alloh ta`olo dedi:** "Agar Alloh hohlasa ular urushmas e`dilar. Biroq, Alloh hohlagan narsasini qiladi" (*Baqara: ۲۰۳*);

"... Agar Alloh sizlarni adashtirmoqchi bo`lsa, ⚡ sizlarning robbingizdir.." (Hud; ٤٣).

(Ikkinchi:) Alloh ta`oloning shar`iy hohishining bo`lishi majburiy e`mas. Bundagi hohish Alloh ta`olo uchun sevimlidir. **Alloh ta`olo:** "Alloh sizlarning tavbalaringizni qabul qilishni hohlaydi" (Niso: ٢٧) - dedi.

u Biz Alloh ta`oloning kavniy va shar`iy hohishlari o`zining hikmatiga bog`liq e`kaniga, uning hukm qilgan kavniy va maxluqlariga sig`inishni yuklagan shar`iy hohishlari, bizlar bilaylik yoki nilmaylik, bir hikmat uchun, yoki hikmat asosiga binoan

e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "(**Alloh**) hokimlarning hokimi e`masmi?" (**Tiyn: ^;**

"Iymon keltirgan xalqlar uchun Allohdan ko`ra hukmi go`zalroq zot bormi?!" (**Moida: °).**

u Biz **Alloh ta`oloni sevar e`kanlar,** **Alloh ham o`z avliyolarini sevishiga iymon keltiramiz.** **Alloh ta`olo dedi:** "Ayting: "Agar sizlar Allohni yaxshi ko`rsangizlar, menga e`rgashinglar. Alloh sizlarni yaxshi ko`radi"" (**Oli Imron: ۲۱**);

"Alloh tez kunda o`zi yaxshi ko`radigan va ular ham Allohni yaxshi

ko`rishadigan xalqlarni keltiradi"

(Moida: ٥٤);

"Alloh ta`olo sabrlilarni yaxshi ko`radi"

(Oli Imron: ١٤٧);

"Adolat qilinglar! Alloh adolatlilarni
yaxshi ko`radi" (Hujurot: ٩);

"... Va e`hson qildilar. Alloh ta`olo
e`hson qiluvchilarni yaxshi ko`radi"
(Moida: ٩٣).

u Biz: "Alloh ta`olo o`zi shariat qilib
qoygan amallar hamda so`zlarni yaxshi
ko`radi va ta`qiqlagan narsalarini
yomon ko`radi"- deb iymon keltiramiz.

**Alloh ta`olo dedi:** "Agar Alloh ta`ologa
kofir bo`lsangizlar, ﴿ sizlardan

behojatdir. Alloh ta`olo bandalarining kofir bo`lishlariga rozi e`mas. Agar unga shukr qilsangiz, ✎ sizlardan rozi bo`ladi" (**Zumar:** ۶);

"Lekin, **Alloh ta`olo ularning chiqishlarini yoqtirmadi va ularning chiqishlari oldida to`sıqlar qilib qo`ydi hamda:** "O`tirganlar bilan birga qolinglar!"- deb aytildi" (**Tavba:** ۴۷).

u Biz: "Alloh ta`olo mo`minlar va solih amallarni qilgan bandalardan rozi bo`ladi"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Alloh ulardan rozi bo`ldi va ular ham Allohdan rozi bo`ldilar. ✎ (**jannat**) robbisidan qo`rqqan kishilar uchundir" (**Bayyina:** ۸).

u Biz: "Alloh ta`olo kofirlar va g`azabga loyiq bo`lgan boshqa mahluqlarga g`azab qiladi"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "... Allah haqida yomon gumon qilgan kimsalarga yomonlik bo`lsin! Va Allah ularga g`azab qildi" (*Fath: ۷*);

"Biroq, kufrga qalblarini ochgan kimsalarga Allohnинг g`azabi va katta qattiq azoblar bordir" (*Nahl: ۱۰۷*).

u Biz: "Alloh ta`oloning buyuklik va hurmat bilan sifatlangan yuzi bor"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Buyuklik va hurmat sohibi bo`lgan robbingizning yuzi boqiy qoladi" (*ar-Rohman: ۲۴*).

u Biz: "Alloh ta`oloning saxovatli ikki qo`li bor"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Balki, uning ikki qo`li ochiqdir. ✎ hohlaganidek infoq qiladi" (Moida: ٤٤);

"Ular Alloh ta`oloni yaxshi tanimadilar. Yer qiyomat kunida Alloh ta`oloning qo`lida bo`ladi. Samovot e`sа uning o`ng qo`lida bo`ladi. Men Allohnи mushriklar sifatlayotgan sifatlardan poklayman" (Zumar: ٦٧).

u Biz Alloh ta`oloning ikki ko`zi bor e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Sen kemani bizning k`oz o`ngimizda va vahyimiz bilan yasa" (Hud: ٣٧).

Rasululloh sollallohu alayhi va sallam dedilar: "Alloh ta`oloning hijobi (pardasi) nurdir. Agar ✰ pardasini ochsa, yuzining nurafshonligi maxluqlarining unga tushib turgan ko`zlarini kuydirib yuboradi".

u "Ahlussunna valjamoa" Alloh ta`oloning k`ozlari ikkita e`kaniga ijmo` qildilar. **Buni rasululloh sollallohu alayhi va sallamdan Dajjal haqida rivoyat qilingan hadis ham quvvatlaydi:** "✰ (Dajjal) g`ilaydir. Robbingiz g`ilay e`masdir".

u Biz: "Alloh ta`oloni k`ozlar idrok e`ta olmas. Holbuki, ✰ ko`zlarni idrok e`tar.

• lutf qiluvchi va xabardor zotdir"
(An`om: ۱۰)- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Mo`minlar qiyomat kuni
robbilarini ko`radilar"- deb iymno
keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "• kunda
yuzlar nurafshon bo`lib, robbisiga qarab
turadi" (Qiyomat: ۲۲, ۲۳).

u Biz: "Alloh ta`oloning komil sifatlari
borligi uchun tenggi yo`qdir"- deb
iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:**
"Allohning o`xshashi yo`qdir. •
e`shituvchi va ko`ruvchi zotdir" (Shuro:
۱۱).

u Biz: "Hayoti va qoimligi bo`lgani
uchun "Alloh ta`oloni uyqu va mudrash

olmas" (Baqara: ٢٥٥)- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Alloh ta`olo adolatining komilligi sababli hech kimga zulm qilmaydi hamda nazoratchi va bilimi komil bo`lgani uchun bandalari qilayotgan barcha amallardan g`ofil e`masdir"- iymon keltiramiz.

u Biz: "Ilmi va qudrati komil bo`lgani uchun Alloh ta`oloni Yer va Samolardagi biron narsa ojiz qo`ya olmaydi"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Alloh ta`oloning amri - biron narsani "Bo`l!"- deb aytishidir. Bas, u narsa bo`ladi" (Ya sin: ٨٩).

u Biz: "Alloh ta`olo quvvati komil bo`lgani uchun qiyalmaydi va ojiz qolmaydi"- deb iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Biz ko`klar, yer va ular o`rtasidagi narsalarni yaratdik va qiyalmadik".

u Biz Alloh ta`olo va uning rasuli sollalohu alayhi va sallam Alloh ta`olo uchun isbot e`tgan ism va sifatlarning (**Alloh ta`oloda**) sobit (**bor**) e`kaniga iymon keltiramiz. Biroq, **ikki narsadan e`htiyot bo`lamiz:** "tamsil" - qalb yoki til bilan "Alloh ta`oloning sifatlari maxluqlarining sifatlariga o`xshaydi"- deb aytishdan hamda "takyif" - qalb yoki til bilan "Alloh ta`oloning sifatlari unday, bunday"- deb aytishdan.

u Biz bu yo`lda yurish farz deb o`ylaymiz. Buning sababi, Alloh ta`olo o`zi uchun isbot yoki inkor e`tgan ism va sifatlardan o`zi xabar berdi. ✤ o`zini bandalaridan ko`ra yaxshiroq biladi. Undan ko`ra rostgo`yroq zot yo`qdir. Bandalar bu narsalarni mukammal bilmaydilar. Rasululloh sollallohu alayhi va sallamning Alloh ta`olo uchun isbot e`tgan sifatlarining xabarini Alloh ta`olo Muhammad sollallohu alayhi va sallamga bildirdi. Rasululloh sollallohu alyhi va sallam o`z robbisini boshqa bandalardan ko`ra yaxshiroq biladilar. Rasulullohsollallohu alayhi va sallam e`sса odamlarning e`ng rostgo`yi, samimiysi va fasohatlisisidir. Alloh

ta`olo rasululloh sollalohu alayhi va sallamning so`zlarida ilm, sadoqat va bayonning kamoloti bor. Shuning uchun ham, uni rad e`tish yoki uni qabul qilishda shubhalanishga hech bir uzr yo`qdir.

Fasl

Biz isbot yoki inkor e`tish nuqtai nazaridan, mufassal yoki umumiylar tarzda e`slatib o`tganimiz - Alloh ta`oloning sifatlarini robbimizning Kitobi, payg`ambarimizning sunnatlari hamda bu Ummatning salafi va ulardan so`ng kelgan hidoyat imomlarining yo`liga binoan bayon qildik.

u Biz Qur`on va sunnat matnlarini o`z zohiriga binoan ijro e`tish va Alloh ta`ologa loyiq bo`lgan haqiqati bilan iste`mol qilishni vojib deb bilamiz hamda bu sifatlarni Alloh va Allohnинг rasuli sollallohu alayhi va sallam hohlamagan narsalarga burgan soxtakorlar, Alloh va rasululloh sollallohu alayhi va sallam iroda qilgan ma`nolardan ajratib qo`ygan kimsalar hamda bu sifatlarni o`xshatish va shakllash bilan iste`mol qilgan g`uluv ketuvchilar yo`lidan bezormiz.

u Biz: "Alloh ta`oloning Kitobi va rasululloh sollallohu alayhi va sallamning sunnatlarida bayon qilingan barcha narsa haqiqat bo`lib, ular bir-

biriga zid e`mas"- deb e`tiqod qilamiz.

Alloh ta`olo dedi:** "Ular Qur`onni tadabbur qilmaydilarimi? Agar Qur`on Alloh ta`olodan boshqasining tarafidan nozil qilinsa e`di, ular ko`plab ixtiloslar topgan bo`lur e`dilar" (Niso: ٨٢**).

Chunki, xabar etkazishdagi ziddiyatlar, xabarlarning ayrimlarini yolg`onga chiqaradi. Bu e`sса Alloh va uning rasuli sollallohu alayhi va sallamda bo`lishi mumkin bol`magan narsalardir.

Shuning uchun ham: "Alloh ta`oloning Kitobi va uning rasuli sollallohu alayhi va sallamning sunnatlarida ayrim ziddiyatlar bor"- deb da`vo qilgan kishilar, bu gapni maqsadlari yomon va qalblarida marazlari bo`lgani uchun

aytgan bo`ladilar. Bunday odamlar
Alloh ta`ologa tavba qilsinlar va
zalolatlaridan voz kechsinlar!

"Alloh ta`oloning Kitobi va rasululloh
sollallohu alayhi va sallamning
sunnatlarida ziddiyatlar bor" deb xayol
qilayotgan kimsalar bilimlarining ozligi
yoki oz tafakkur qilganliklari uchun bu
xatolarga yo`l qo`ydilar. Ular haqiqat
ma`lum bo`lishi uchun izlansinlar va
tafakkur qilsinlar! Ular izlanishlari
oqibbatida haqiqatga e`risha olmasalar,
ishni o`z bilimdoniga topshirib,
xayolparastlikni тарк qilsinlar va
bilimni chuqr e`gallaganlar
aytganlaridek: "Biz unga iymon
keltirdik. Uning barchasi robbimiz

huzuridandir" (**Oli Imron:** ^)- deb aytsinlar va bilsinlarki, Qur`on va sunnatning ichida ham, ularning o`rtalarida ham ziddiyat va ixtilof yo`qdir.

Fasl

u Biz Alloh ta`oloning farishtalariga va ularning: "Alloh ta`oloning amriga itoat qilib, undan avval biron so`z so`zlamaydigan mukarram bandalar" (**Anbiyo:** ۲۶, ۲۷) e`kaniga, Alloh ta`olo ularni yaratgani, ular Unga itoat va ibodat qilganlariga iymon keltiramiz.

**Alloh ta`olo dedi:** "Ular Allohga bo`lgan ibodatdan yuz o`girmaydilar va charchamaydilar. Kecha va kunduz

tinmay tasbih aytadilar" (Anbiyo: ۱۹,
۲۰)

Alloh ta`olo ularni bizdan pardaladi.
Goho e`sса ularni ba`zi bandalariga
ko`rsatdi. Payg`ambarimiz sollallohun
alayhi va sallam Jibriil alayhissolatu
vassalomni o`zining yaralgan suratida
ufqni to`sib turgan olti yuzta qanoti
bilan ko`rdilar. Jibriil alayhissolatu
vassalom Mar`yam alayhassolatu
vassalomga komil inson suratida
namoyon bo`ldi va xitob qildi. Bundan
tashqari, Jibriil alayhissolatu vassalom
rasululloh sollallohu alayhi
vasallamning huzuriga sahabalar bor
paytda, oppoq kiyimda, sochlari tim
qora, notanish kishi suratida kirib keldi

va rasululloh sollallohu alayhi va sallamning oldiga kelib, tizzalarini rasululloh sollallohu alayhi va sallamning tizzalariga tekkizib o`tirdilar. So`ngra, qo`llarini sonlariga qo`yib, rasululloh sollallohu alayhi va sallamga xitob qildilar. Keyin e`sа, rasululloh sollallohu alayhi va sallam ham unga xitob qildilar. Keyin e`sа rasululloh sollallohu alayhi va sallam sahobalarga u kishining Jibriil alayhissolatu vassalom e`kanidan xabar berdilar.

у Biz farishtalarning tayin qilingan vazifalari bor e`kaniga iymon keltiramiz. Jibriil alayhissolatu vassalom vahiyni, Alloh hohlagan

payg`ambarga olib tushishga vakil qilingan. Isrofil alayhissolatu vassalom qiyomat kuni o`lish va qayta tirilish uchun surga dam urishga vakil qilingan. Jonlarni olish (**o`lim paytida**) Malakulmavtga topshirilgan. Jahannam posboni Molikdir. Bundan tashqari ba`zi farishtalar ona qornidagi homilaga, ba`zilari odam farzandini himoya qilishga, ba`zilari e`sа insondan sodir bo`lgan amallarni yozishga vakil qilingan. Har bir shaxsning ikki farishtasi bor. **Allah ta`olo dedi:** "Uning o`ng va chap tarafida farishta o`tiradi. \* bir so`zni aytsa, uning oldida o`ta qattiq nazoratchi bordir" (**Qof: ۱۷, ۱۸**)

Ba`zi farishtalar o`lik oldiga kelib, uning robbisi, payg`ambari va dini haqida so`raydilar. "Alloh mo`minlarni hayot dunyosi va oxiratda o`zgarmas so`z bilan sobitqadam qiladi. Va Alloh zolimlarni adashtiradi. Alloh hohlagan narsasini qiladi" (**Ibrohiym:** ۲۷)

Ba`zi farishtalar jannat ahliga vakil qilingan. **Alloh ta`olo dedi:** "Farishtalar ularning huzuriga har bir e`shikdan kirib keladilar va: "Sabr qilganingiz e`vaziga sizlarga tinchlik bo`lsin. Bu qanday joy-a!"- deb aytadilar" (**Ra`d:** ۲۳, ۲۴)

Payg`ambarimiz Muhammad sollalohu alayhi va sallam osmonda "al-Baytul-

Ma`mur" deya bir uy bor bo`lib, unga
har kuni etmisht ming farishta kirib,
(yana bir rivoyatda) etmisht mnig
farishta unda namoz o`qib, qayta kira
olmasliklarining xabarini berdilar.

Fasl

u Biz Alloh ta`olo o`zining
payg`ambarlariga odamlar ziyoniga
hujjat bo`ladigan kitoblarni nozil
qilganiga iymon keltiramiz.

Payg`ambarlar bu kitoblar vositasi bilan
odamlarga hikmatlarni o`rgatdilar va
ularni shirk balolaridan tozaladilar.

u Biz Alloh ta`olo har bir rasul bilan
kitob indirganiga iymon keltiramiz.

**Alloh ta`olo dedi:** "Biz e`lchilarni

hujjatlar bilan yubordik va odamlar
adolat bilan turishlari uchun ular bilan
birga kitob va tarozuni nozil qildik"
(Hadid: ۲۰)

Alloh ta`olo tomonidan yuborilgan
kitoblarning bizga ma`lum bo`lganlari
quyidagilardir:

1. Tavrot. Tavrot - Allah ta`olo Muso
alayhissolatu vassalomga nozil bo`lgan
kitob bo`lib, Isroil o`g`illariga
yuborilgan kitoblarning e`ng buyugidir.
Allah ta`olo dedi: "Biz Tavrotni nur va
hidoyatni o`z ichiga olgan holatida
nozil qildik. ■ bilan Allah ta`ologa
bo`yinsungan payg`ambarlar, olimlar va
donishmandlar o`zlariga omonat

qo`yilgan Allohnинг Kitobi bilan
yahudiylar ustidan hukm qiladilar"
(Moida: ﴿﴿).

¶. Injil. Alloh ta`olo Injilni Iyso
alayhissolatu vassalomga indirdi. Injil
Tavrotni tasdiqlab va to`ldirib kelgan.

Alloh ta`olo dedi: "Biz Iyso
(alayhissolatu vassalom) ga ichida
hidoyat va nur bo`lgan, o`zidan avvalgi
Tavrotni tasdiqlagan, taqvodorlar uchun
kidoyat va mav`iza bo`lgan holida
Injilni berdik" (Moida: ﴿﴿);

".. Sizlar uchun harom qilingan ba`zi
narsalarни halol qilish uchun (Injilni
indirdi)" (Oli Imron: ﴿・).

ڻ. Zabur. Alloh ta`olo Zaburni Dovud alayhissolatu vassalomga nozil qildi.

ڦ. Qur`on Karim. Alloh ta`olo Qur`on Karimni payg`ambarlarning e`ng so`nggisi Muhammad sollallohu alayhi va sallamga nozil qildi. **Alloh ta`olo dedi:** "Ramazon oyi odamlar uchun hidoyat va hidoyatning bayoni hamda botil bilan haqiqat o`rtasini ajratib tashlashni bayon qilingan Qur`on Karim nozil bo`lgan oydir" (**Baqara: ١٨٥**).

Qur`on Karim "o`zidan avvalgi kitobni tasdiqllovchi va uni o`z ichiga oluvchi bo`lib" (**Moida: ٤٨**) nozil qilingan. Alloh ta`olo Qur`on Karim vositasi

bilan avvalgi barcha kitoblarni bekor qildi hamda Qur`onni soxtalashtiruvchi qo`llardan himoya qilishni o`z zimmasiga oldi. **Alloh ta`olo dedi:** "Biz sizga Qur`onni indirdik va uni biz himoya qilamiz" (**HIjr: ۹**)- dedi. Chunki, Qur`on arim qiyomat kuniga qadar maxluqlarning ziyoniga hujjat bo`lib qoladi.

Ammo Qur`on Karimdan avval nozil bo`lgan kitoblar, uning ichidagi hukmlarni bekor qiladigan hamda undagi o`zgartish va soxtakorlikni bayon qilib beradigan kitoblar nozil bo`lganidan boshlab o`z kuchini yo`qotadi. Shuning uchun ham avvalgi kitoblar ma`sum qolmadi. Balki, ularga

turli o`zgartishlar va qo`shimchalar qo`shilib ketdi. **Alloh ta`olo dedi:** "Yahudiylarning ba`zilari so`zlarni o`z o`rnidan o`zgartdilar" (**Niso: ٤٧**);

"KItobni oz pul e`vaziga sotish uchun o`z qo`llari bilan yozib, **keyin:** "Bu Allah huzuridan kelgan"- deb aytgan kishilarning hollariga voylar bo`lsin! Qo`llari yozgan narsalar va kasb qilgan narsalari uchun ularning hollariga voylar bo`lsin!" (**Baqara: ١٩**);

"Ayting: "Muso (alayhissolatu vassalom) odamlar uchun nur va hidoyat qilib olib kelgan va sizlar o`z hohishlaringizga to`g`ri keladigan hukmlarni ko`rsatib, t`og`ri

kelmaydiganini ko`rsatmaydigan daftar qilib olganingiz kitobni kim nozil qildi?!"" (An`om: ۹۱);

"Kitob ahllaridan bir guruh kitob deb gumon qilib, Kitobni o`zgartmoqdalar. - Kitob e`masdir. Ular uni Allohning huzuridan deb aytmoqdalar. Alloh ta`olo kitob, **hukm va payg`mbarlik ato e`tgan kishining odamlarga**: "Allohni qo`yib menga banda bo`linglar!"- deb aytishi mumkin e`masdir" (Oli Imron: ۷۸, ۷۹);

"Hoy kitob ahllari, bizning payg`mbarimiz sizning oldingizga kitobdan yashirgan ko`p narsalaringizni bayon qilish uchun keldi... "Alloh -

Masih ibn Maryamdir"- deb aytgan kishilar kofir bo`ldilar"" (Moida: ۱۵, ۱۶).

Fasl

u Biz Alloh ta`olo o`z maxluqlariga e`lchilarni yuborgan e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "(Alloh ta`olo) payg`ambarlarni yuborganidan so`ng, odamlar uchun

Allohnинг ziyoniga hujjat bo`lmasin uchun jannatdan xushxabarchi va jahannamdan ogohlantiruvchi qilib e`lchilarni yubordi. Alloh aziz va hakim zotdir" (Niso: ۱۶۰).

u Biz payg`ambarlarning avvali Nuh va oxiri Muhammad sollalohu alayhima va

sallam e`kaniga iymon keltiramiz. Alloh ta`olo dedi; "Biz sizga Nuh va undan keyingi payg`ambarlarga vahiy qilgandek, vahiy qildik" (**Niso: ١٦٣**);

"Muhammad (sollallohu alayhi va sallam) Sizlarning e`<sup>+</sup> kishilaringizning otasi e`mas. Balki, ⁺ Allohning e`lchisi va payg`ambarlarning so`nggisidir" (**Ahzob: ٤٠**).

u Biz payg`ambarlarning e`ng afzali Muhammad sollallohu alyhi va sallam, so`ngra Ibrohiym, so`ngra Muso, so`ngra Iyso alayhimussolatu vassalom e`kaniga iymon keltiramiz. **Ularning barchasi ushbu oyatda zikr qilingan:** "Biz payg`ambarlardan: Sizdan, Nuh,

Ibrohiym, Muso va Iyso ibn Mar`yamdan ahdlarini oldik. Biz ulardan qattiq ahdlarni oldik" (Ahzob: ۷).

u Biz: " Muhammad sollalohu alayhi va sallam olib kelgan shariat quyidagi oyatda zikr qilingan payg`ambarlarning olib kelgan shariatlarida bor bo`lgan barcha fazilatlarni o`z ichiga oladi"- deb e`tiqod qilamiz. **Alloh ta`olo dedi:** "(Alloh ta`olo) sizlarga Nuhga, Sizga vahiy qilganimiz, Ibrohiym, **Muso va Iysoga vasiyat qilganimiz:** "Dinni barpo qilinglar va dinda tarqoq bo`lmanglar!"- deb shariat qildi" (**Shuro: ۱۳**).

u Biz barcha payg`ambarlar yaratilganyaralmish bo`lib, ularda bironta ham rububiyat xususiyati yo`q e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo rasullarning birinchisi Nuh alayhissolatu vassalom haqida shunday dedi:** "(Nuh): "Men sizlarga: "Allohnинг xazinalari mening mening huzurimda, men farishtaman"- deb aytmayman. Men g`ayb ishlarini bilmayman"- (dedi)" (Hud: ۱۱).

"Men, hatto, o`zim uchun foyda va zararkeltirishga qodir e`masman. Faqatgina, Alloh hohlasagina keltira olaman" (A`rof: ۱۸۸);

"Ayting: "Men sizlar uchun zarar berish yoki sizlarni to`g`ri yo`lga solishga e`ga e`masman" (Jin: ۱۱).

u Biz payg`ambarlarning banda
e`kanliklari, biroq, Alloh ta`olo ularni
payg`ambarlik bilan mukarram qilgani
va ularni bandalikning e`ng e`ng oliv
maqomi va maqtovlar bilan sifatlagan
e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo
ularning e`ng birinchilari Nuh
alayhissolatu vassalom haqida:** "Hoy
biz kemada Nuh bilan birga qutqargan
kishilarlarning surriyotlari, Sizlar ham
Nuh olib kelgan yo`lga e`rgashinglar!
Chunki, Nih shukr qiluvchi bandalardan
e`di" (Isro` : ۳) - deb, **so`ngra
payg`ambarlarning e`ng oxirgisi**

Muhannad sollalohu alayhi va sallam haqida: "Barcha olamlarga ogohlantiruvchi bo`lishi uchun o`z bandasiga Qur`onni indirgan zot buyuk bo`ldi" (Furqon: ۱۰) der e`kan, boshqa payg`ambarlar haqida shynday dedi: "Siz bizning qudrat va ong e`galari bo`lgan bandalarimiz: Ibrohiym, Ishoq va Ya`qublarni e`slang" (Sod: ۴۵); "Siz, bizning bandamiz, qudrat sohibi Dovudni e`slang. ﴿obid e`di﴾ (Sod: ۱۷). "Va biz Dovudga Sulaymonni ato e`tdik. ﴿qandayam yaxshi banda va obid e`di﴾ (Sod: ۳۰).

Alloh ta`olo Iyso alayhissolatu vassalom haqida: "﴿biz in`om e`tgan va

Isroil o`g`illariga namuna qilgan bir bahda, xolos" (**Zuxruf: ۹**).

u Biz Alloh ta`olo Muhammad sollalohu alayhi va sallamning payg`ambarligi bilan payg`ambarlikni tugatgani va Uni butun bashariyat uchun yuborgan e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Ayting: "Hoy odamlar men samovot va yerning mulki qo`lida bo`lgan, tiriltiruvchi va o`ldiruvchi, o`zidan boshqa iloh bo`limgan Allohnинг barchangiz uchun yuborilgan e`lchisiman. Bas, sizlar Allohga, uning Allohga va uning so`zlariga iymon keltirgan e`lchisiga iymon keltiringlar! Unga e`rgashinglar,

shoyad hidoyat toparsizlar" (A`rof: ۱۵۸).

u Biz rasululloh sollalohu alayhi va sallam olib kelgan shariat, Alloh ta`olo bandalari uchun rozi bo`lgan va ulardan undan boshqasini qabul qilmaydigan Islom dini e`kaniga iymon keltiramiz.

Alloh ta`olo dedi: "Allohnинг huzuridagi din - Islomdir" (Oli Imron: ۱۹);

"Bugun men sizlarga diningizni komil, ne`matlarimni to`la qildim va Islomni din deb ixtiyor e`tdim" (Moida: ۳);

"Islomdan boshqa (narsani) din deb izlagan kishidan bu izlagan narsasi

qabul qilinmas. Va u oxiratda ziyonkorlardandir" (**Oli Imron: ۸۰**).

u Biz: "Bugun Islom dinidan boshqa Alloh ta`olo huzurida maqbul bo`lgan yahudiy, masihiy va boshqa dinlar bo`lishi mumkin, deb o`ylagan kishi kofir bo`lib, undan tavba qilishi talab qilinadi. Agar tavba qilsa yaxshi, bo`lmasa Qur`onni rad e`tgani uchun uchun martad bo`lib, qayl qilinadi"- deb aytamiz.

u Biz: "Muhammad sollalohu alayhi va sallamning payg`ambarligi barcha insoniyat uchun e`kaniga kofir bo`lgan kishi barcha payg`ambarlarga, shu jumladan, o`zi iymon keltirib,

e`rgashayotgan payg`ambariga ham kofir bo`libdi"- deb aytamiz. **Allah ta`olo dedi:** "Nuhning xalqi

payg`ambarlarni rad e`tdi" (**Shuaro: 100**).

Allah ta`olo Nuh alayhissolatu vassalomdan avval biron bir payg`ambar o`tmagan bo`lsada, ularni barcha payg`ambarlarni rad e`tgan deb hisobladi. **Allah ta`olo dedi:** "Allah va uning payg`ambarlariga kofir bo`lgan, Allah va uning payg`ambarlari o`rtasini ajratmoqchi bo`lgan hamda "Biz ularning ba`zilariga iymon keltirib, ba`zilariga kofir bo`lamiz"- deb, kufr va iymon o`rtasida bir (**yangi**) yo`l

qilmoqchi bo`lgan kimsalar,
o`shalargina haqiqiy kofirlardir. Biz
ularga xo`rlovchi azobni tayyorlab
qo`ydik" (**Niso: ۱۰۰, ۱۰۱**).

u Biz: "Muhammad sollallohu alayhi va
sallamdan so`ng payg`ambar
bo`lmasligiga, undan so`ng
payg`mbarlikni da`vo qilgan yoki
payg`ambarlikni da`vo qilgan kishini
tasdiqlagan odam kofirdir. Chunki, u
Allohni, uning rasuli va musulmonlar
ijmo`sini rad e`tgan bo`ladi"- deb
iymon keltiramiz.

u Biz: "Muhammad sollallohu alayhi va
sallamning ummati ichida
payg`ambarimizdan ilm, da`vat va

musulmonlar ustidan etakchi bo`lib qolgan xalifalari bor. Ularning afzallari Abu Bakr Siddiq, keyingisi Umar ibn Xattob, keyingisi Usmon ibn Affon, keyingisi Aliy ibn Abu Tolibdir (**Alloh ularning barchasidan rozi bo`lsin**). Ular xalifa bo`lib qoldilar. etuk hikmat sohibi bo`lgan Alloh ta`olo e`ng yaxshi asr uchun ulardan ko`ra yaxshiroq va xalifalikka loyiqliroq bo`lgan boshqa kishilar bo`lsa e`di, ularni tanlab olmagan bo`lar e`di"- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Xalifalar bir-birlaridan ba`zi xususiyatlarda ustun bo`lsalarda, ustun bo`lganlari mutlaq fazlga e`ga e`masdir. Chunki, mutlaq fazl Alloh ta`ologagina

xos bo`lib, uning sabablari ko`p"- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Bu Ummat ummatlarning e`ng xayrlisi va Alloh ta`olo huzuridagi e`ng mukarramidir"- deb iymon keltiramiz.

Alloh ta`olo dedi:** "Sizlar osamlar uchun chiqarilgan yaxshilikka buyurib, yomonlikdan qaytaradigan va Allohga iymon keltirgan ummat bo`ldingiz" (Oli Imron: ۱۱۰**).

u Biz: "Bu Ummatning ichidagi e`ng yaxshi kishilar sahabalar, tobiinlar va tobiinlarga e`rgashgan kishilardir. Bu ummat ichida bir toifa haqiqat uzra qoladi. Ularni Allohnинг amri kelguniga qadar yordamsiz tashlab

qo`yan yoki ularga muxolif bo`lgan kishilar ularga zarar bera olmaydilar"- deb iymon keltiramiz.

u Biz: "Sahobalar o`rtasida bo`lib o`tgan fitnalar ularning ijтиҳодлардаги та`вилари сабабли bo`lgan. Ularning qaysi biri to`g`ri ijтиҳод qilgan bo`lsa, unga bir ajr bo`ladi va uning gunohi kechiriladi"- deb e`тиқод qilamiz. **Biz:** "Ularning yomonliklaridan ko`z yumish, ularni maqtov va sharaf bilan tilga olish va qalblarimizni ularga bo`lgan gina-adovatlardan pok tutishimiz kerak"- deb aytamiz. Chunki, **Allah ta`olo bunday dedi:** "Ichingizdagи Makka fathidan avval infoq va jihod qilgan kishilar(ga boshqa kishilar) teng

kela olmas. Ularning Makka fathidan so`ng infoq va jihod qilgan kishilardan ko`ra maqomlari buyukdir. Alloh ularning barchasiga yaxshilikni va`da qildi" (**Hadid: ۱۰**).

Allho ta`olo biz (**musulmonlar haqida**) shunday dedi: "Ulardan so`ng kelgan avlodlar: "Robbimiz, bizlarni va bizlardan avval yashab o`tgan do`stlarimizning gunohlarini kechir! Bizlarning qalblarimizda mo`minlarga nisbatan gina-kudurat qo`yma! Robbimiz, sen rahmli va mehribon zotsan"- dedilar" (**Hashr: ۱۰**).

Fasl

u Biz odamlar ne`matlar yoki azoblar
diyoriga kirish uchun qayta
tirilishadigan oxirgi kun - qiyomat
kuniga iymon keltiramiz.

u Biz Isrofil alayhissolatu vassalom
surga ikkinchi marta dam urganida
o`liklarning qayta tirilishlariga iymon
keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Surga
dam urildi va osmondagi, Allah
hohlagan maxluqlardan boshqa, barcha
zotlar behush bo`lib yiqildilar. So`ngra,
ikkinchi marta dam urildi. Banogoh
ular tik qarab turadilar (**Zumar: ۱۸**).

Odamlar qabrлaridan poyafzalsiz -
yalangoyoq, kiyimsiz - yalang`och,
xatnasiz - bus-butun holatlarida

robbilari uchun chiqib keladilar. **Alloh ta`olo dedi:** "Sizlarni avval yaratganimiz holga qaytaramiz. Bu biz uchun zimmamizdagi va`daddir. Biz shunday qilguvchimiz" (**Anbiyo: ۱۰۴**).

u Biz bandalarning o`ng, chap va orqa taraflaridan beriladigan nomalariga iyomon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Nomasi o`ng tarafdan berilgan kishi engil hisob qilinadi va o`z ahliga xursand bo`lib qaytadi. Ammo nomalar orqa tarafdan berilgan kishi o`z halokatini chaqiradi va jahannamga tashlanadi" (**Inshiqoq: ۹ - ۱۲**);

"Biz har bir insonning qilgan amalini o`z bo`yniga ilib qo`yganmiz. (**Uning**

amali o`zidan ajralmasdir). Va qiyomat kunida biz unga ro`baro` bo`ladigan ochiq kitob - amal nomalarini chiqarib ko`rsatamiz. **Unga deyiladiki:** "Amal nomangni o`qi! Bugun nafsing o`zingga qarshi etarli hisobchidir"" (Isro` : ۱۳, ۱۴).

u Biz qiyomat kunida hech bir maxluqqa zulm qilmaydigan tarozu qo`yilishiga iymon keltiramiz. **Allah ta`olo dedi:** "Kim zarracha yaxshilik qilsa, uni ko`rar. Kim zarracha yomonlik qilsa, uni ko`rar" (Zilzol: ۷, ۸);

"Tarozulari(ning savob pallasi) og`ir kelgan kishilar najot topuvchilardir.

Tarozulari(ning savob pallasi) engil jkelgan kishilar, ana o`shalar o`z jonlariga jabr qilgan va jahannamda mangu qoladigan kishilardir. Ularning yuzlarini olov kuydiradi va badbashara qilib tashlaydi" (Mo`minuvn: ۱۰۲ - ۱۰۴);

"Kim yaxshilikni olib kelsa, unga u yaxshilikning o`n barobaricha savoblar bor. Kim yomonlikni olib kelsa, yomonligi miqdoricha jazolanadi"

(An`om: ۱۷۰).

u Biz rasululloh sollallohu alayhi va sallamning o`zigagina berilgan katta shafoatga iymon keltiramiz. Alloh ta`oloning huzurida, Alloh ta`oloning

izni bilan, boshlariga toqat qilib
bo`lmaydigan musibat etganida Odam,
Nuh, Ibrohim va Iyso alayhimussolatu
vassalomlarning oldilariga
borganlaridan so`ng, huzuriga kelgan
odamlar o`rtasida hukm qilishlari uchun
rasululloh sollallohu alayhi va sallamga
ushbu shafoat beriladi.

u Biz jahannamga kirgan mo`minlarni
jahannamdan chiqarish uchun
beriladigan shafoatga iymon keltiramiz.
Bu shafoat - payg`ambarimiz
(Muhammad) sollallohu alayhi va
sallam, boshqa payg`ambarlar va
mo`minlar va farishtalarga ham
beriladi. Bundan tashqari, Alloh
ta`oloning o`zi ham shafoatsiz, o`z fazli

va karami bilan ko`p mo`min
bandalarini chiqarishiga iymon
keltiramiz.

u Biz rasululloh sollallohu alayhi va
sallamga berilgan Havzga iymon
keltiramiz. Uning suvi sutdan oq,
asaldan shirin, mushk-anbardan
xushbo`y, uzunligi va e`ni bir oylik
yo`l, idishlari chiroyi va ko`pligida
samo yulduzlari kabidir. Mo`minlra bu
Havzga keladilar. Undan suv ichgan
kimsa hech qachon chanqamaydi.

u Biz jahannam uzra qurilgan ko`prik -
Sirotga iymon keltiramiz. **Uning**
ustidan odamlar qilgan amallariga
qarab: ba`zilar chaqnagan chaqmoqdek,

ba`zilar e`sgran shamoldek, ba`zilar
uchgan qushdek o`tib boradilar.

Rasululloh sollalohu alayhi va sallam
e`sa ko`prik boshida turib: "Robbim,
qutqar"- deya yolborib turadilar. Ba`zi
bandalarning (**yaxshi**) amallari oz
bo`lgani uchun ko`prik ustidan
e`maklab o`tadilar. Sirotning ikki
tarafida Alloh ta`olo tarafidan
buyurilgan osig`liq changaklar bor.
Ular amr e`tilgan odamni tutib
qoladilar. Sirotdan o`tgan odam
qutulibdi, yiqilgan odam jahannam
uchun tutilibdi.

u Biz qiyomat kuni va uning dahshatlari
haqida Allohnинг Kitobi va rasululloh
sollalohu alayhi va sallamning

sunnatlarida kelgan har bir xabarga iymon keltiramiz. Alloh bizni u kundagi balolardan saqlasin!

u Biz rasululloh sollaoahu alayhi va sallamning o`zigagina berilgan va jannat ahllarining jannatga kirishlari uchun qiladigan shafoatlariga iymon keltiramiz.

u Biz jannat va jahannamning bor e`kaniga iymon keltiramiz. Jannat - Alloh ta`oloning taqvoli mo`min bandalari uchun tayyorlab qo`ygan, quloq e`shtimagan va insonning xayoliga kelmagan turfa ne`matlar bo`lgan diyordir. **Alloh ta`olo dedi:** "Hech bir jon qilgan amallari e`vaziga

o`zi uchun berkitib qo`yilgan
quvonchlarni bilmaydi" (Sajda: ۱۷).

Jahannam e`sа, zолим kofirlar uchun Alloh ta`olo tayyorlab qо`yган inson xayoliga kelmagan turfa qиynoqlar diyорidir. **Alloh ta`olo dedi:** "Biz zолимлар uchun jahannamni tayyorlab qо`ydikki, оlovi ularni o`rab turadi. Ular yordam istasalar, yuzlarni pishiradigan suvlar beriladi. Bu qanday yomon sharob va yomon joy-a?" (**Kahf: ۲۹**).

Jannat va jahannam hozir ham bor va hech qachon foniy bo`lmaydi. **Alloh ta`olo dedi:** "Alloh Allohga iymон keltirib, solih amallarni qilgan

kishilarni ostlaridan daryolar oqib
o`tadigan va kirganlar (**mangu**)
qoladigan jannatlarga kiritadi" (**Taloq:**
၁၁);

"Alloh ta`olo kofirlarni la`nat qildi va
ular uchun mangu qolishadigan
jahannamni tayyorlab qo`ydi. Ular u
yerda yordamchi ham, do`sht ham topa
olmaslar. **Ularning yuzlari olovga
burilgan kunda:** "Allohga va
payg`ambarga itoat e`tsak koshki e`di"
deydilar" (**Zuxruf:** ၅၄, ၅၅).

u Biz: "Jannat - Allohnинг Kitobi va
sunnatda ochiq yoki sifatlar bilan ishora
qilingan kishilar uchundir"- deb
guvohlik beramiz. Abu Bakr, Umar,

Usmon, Aliy va ulardan boshqa rasululloh sollallohu alayhi va sallam xabar bergen kishilar uchun aniq, barcha taqvoli va iymonli kishilar uchun e`sa belgilari bilan guvohlik beramiz.

uBiz: "Jahannam Allohning Kitobi va sunnatda aniq va belgilari bilan lshora qilingan kishilar uchundir"- deb guvohlikberamiz. Abu Lahab, Amr ibn Luhay Huzoiy va boshqalarga aniq, har bir kofir, katta shirk amalini qilgan mushrik va munofiq uchun e`sa belgilari bilan guvohlik beramiz.

u Biz qabr sinovi (**fitnasi**)ga iymon keltiramiz. ✶ e`sa mayyit-o`likning o`z

qabrida robbisi, dini va payg`ambari haqida so`roqqa tutilishidir. **Alloh ta`olo dedi:** "Alloh ta`olo iymon keltirgan kishilarni bu dunyo va oxiratda o`zgarmas so`z bilan sobitqadam qiladi" (**Ibrohim:** ۲۷).

Mo`min berilgan savollarga: "Robbim - Alloh, dinim - Islom va payg`ambarim - Muhammad sollallohu alayhi va sallamadir"- deb javob beradi. **Kofir e`sса:** "Bilmauman, odamlar nima desalar, men ham o`sha so`zlarni aytar e`dim"- deydi.

u Biz: "Qabr ne`matlari mo`min uchundir"- deb iymon keltiramiz. **Allho ta`olo dedi:** "Gunohdan pok hollarida

jonlari olinmisht insonlarga farishtalar:
"Sizlarga tinchlik bo`lsin! Qilgan
amallaringiz e`vaziga jannatga
kiringlar"- deydilar" (**Nahl:** ٣٢).

u Biz: "Qabr qiynoqlari zolim kofirlar
uchundir"- deb iymon keltiramiz. **Alloh**
**ta`olo dedi:** "Siz zolimlarni o`lim
talvasasida ko`rsangiz e`di. **Farishtalar**
qo`llarini ochib: "Jonlaringizni
chiqaringlar! Allohga nohaq so`zlarni
aytganingiz va uning oyatlaridan yuz
o`girganingiz uchun bugun xorlik azobi
bilan "mukofotlanasizlar"- deydilar"
(**An`om:** ٩٣).

u Bu to`g`rida ko`plab hadislar bor.
Mo`min Allohning Kitobi va sunnatda

kelgan bunday g`aybiy ishlarga iymon keltirishi va bu dunyoda o`rgangan narsalari bilan unga qarshi cqiqmasligi kerak. Chunki, o`rtalarida katta farq bo`lsada, oxirat ishlari dunyo ishlari bilan qiyoslanmaydi. Alloh gunohning barcha yo`llaridan saqlasin!

Fasl

u Biz taqdir (**qadar**)ning yaxshi va yomoniga iymon keltiramiz. Taqdir Alloh ta`oloning o`tgan ilmi va taqozo e`tgan hikmati bilan maxluqlar uchun qo`ygan o`lchovidir.

Taqdirning to`rt bosqichi bor:

u Birinchi bosqich: Ilm.

Biz Alloh ta`oloning barcha narsalarni biluvchi e`kaniga, ✎ bo`lgan va bo`ladigan barcha narsalarni bilgan, Uning bilishi azaliy va abadiy bo`lib, bo`lmaidan so`ng bilim yoki bilganidan so`ng unutish bo`lmasligiga iymon keltiramiz.

uIkkinchi bosqich: Yozish.

Biz Alloh ta`olo qiyomat kuniga qadar bo`ladigan barcha narsalarni "Lavhul-Mahfuz"ga yozib qo`ygan e`kaniga iymon keltiramiz. **Alloh ta`olo dedi:** "Siz Alloh ta`olo Yer va Osmondagি barcha narsalarni bilishi, bu e`sа Kitobda yozilgan hamda bu ishlar

Allohga oson e`kanini bilmaysizmi?!"
(Haj: ۱۰).

uUchunchi bosqich: Hohish.

Biz: "Alloh ta`olo samovot va yerdagi barcha narsani o`z hohishi bilan yaratdi. Barcha narsa uning hohishi bilan bo`ladi. Allah hohlagan narsa bo`ladi va hohlmagan narsa bo`lmaydi"- deb iymon keltiramiz.

uTo`rtinchi bosqich: Yaratish.

uBiz: "Alloh ta`olo barcha narsaning yaratuvchisi, barcha narsaga vakil va samovot va yerning kalidlari uning" e`kaniga iymon keltiramiz.

uBu to`rt bosqich Alloh ta`olo va bandalari tomonidan sodir bo`ladigan barcha narsalarni o`z ichiga oladi.

Bandalar tomonidan sodir e`tilgan va e`tilmagan ishlar va so`zlar Alloh uchun ma`lum, Allohning huzurida yozilgan, Alloh uni hohlagan va yaratgandir. **Alloh ta`olo dedi:** "Sizlarning ichingizdagi hohlaganingiz to`g`ri yo`lda yursin! Sizlar olamlar robbisi - Alloh hohlasagina hohlaysizlar" (**Takvir: ۲۸, ۲۹**);

"Agar Alloh hohlasa bir-birlariga urush qilmas e`dilar. Lekin, Alloh hohlaganini qiladi" (**Baqara: ۲۵۳**);

"Agar Alloh hohlamasa ular qilmas e`dilar. Ularni o`z iftirolari bilan qo`ying" (**An`om: ۱۳۷**);

"Aloh sizlarni va sizlar qilgan amallarni yaratdi" (**Soffot: ۹۶**).

u Biz, shu bilan birga, Alloh ta`olo bandaga amal sodir bo`ladigan hohish va ixtiyorni bergenligiga iymon keltiramiz.

Bandaning ishlari o`z hohish va ixtiyori bilan sodir bo`lishiga quyidagi dalillar bor:

u Birinchi: Alloh ta`oloning so`zlari.

""Ziroatgohingiz"ga hohlagan tarafingizdan yaqinlik qiling!" (Baqara: ۲۲۳);

"Agar hohlasalar e`di, tayyorgarlik ko`rar e`dilar" (Baqara: ۲۸۶).

Alloh ta`olo banda uchun hohish-istak va tayyorlanish haqqini isbot e`tdi.

uIkkinchı: Bandaga amr va ta`qiqni yo`llash.

Agar bandaning ixtiyori va hohishi bo`lmasa e`di, taklif - majburiyat bo`lar e`di. Bu e`sа Alloh ta`oloning hikmati va rahmati taqozo e`tmagan ishdir.

Alloh ta`olo dedi: "Alloh har bir jonga o`z toqatiga loyiq majburiyat bergen"
(Baqara: ٢٨٦).

Uchunchi: Yaxshilik qilgan kishini qilgan yaxshiligi uchun maqtash, yomonlik qilgan kishiniqilgan yomonligi uchun mazammat qilish va har ikkisiga loyiq bo`lgan mukofortlarni berish.

Agar amal bandaning istak-hohishi bilan bo`lmasa e`di, yaxshilik qilgan kishini maqtash abas, yomonlik qilgan kishini jazolash zulm bo`lgan bo`lar e`di. Alloh bunday abas va zumdan pokdir.

uTo`rtinchi: Alloh ta`olo "Xabarchi va
ogohlantiruvchi bo`lag
payg`ambarlarni, ulardan so`ng odamlar
uchun Allohnинг ziyoniga hujjat
bo`lmasisin uchun" (**Niso: ١٦٥**) yubordi.

Agar bandaning qilgan ishlari o`z istak-
hohishi bilan bo`lmasa e`di,
payg`ambarlarni yuborish bilan hujjat
botil bo`lmas e`di.

uBeshinchi: Har bir odam o`zining
qilgan yoki tark e`tgan ishlarini biron
bir majbur qilgan kuchni his e`tmay
bajaradi. ✤ o`z hohishi bilan turadi,
o`tiradi, kiradi, chiqadi va safar qiladi.
Biroq, bu ishlarida zo`rlovchi kuchni
his e`tmaydi. Balki, u voqe`da bir ishni

o`z hohishi bilan biron bir kuch ta`siri ostida majburlik bilan, qilish o`rtasini butunlay ajrata oladi.

Xuddi shiningdek, shariat ham bu ikki holat o`rtasini hikmat bilan ajratdi va Allohning haqqiga majburlik ostida ginohkor bo`lgan bandaga jazo belgilamadi.

u Biz: "Osiy odam o`z osiyligiga Allohning taqdirini hujjat qilishi mumkin e`mas"- deb aytamiz. Chunki, osiy Alloh ta`oloning osiylik qilishini taqdir qilishini bilishdan avval o`z ixtiyori bilan qiladi. Zero, har bir kimsa Alloh ta`oloning taqdirini sodir bo`lganidan so`nggina biladi. **Alloh**

**ta`olo dedi:** "Hech bir jon e`rtaga nima kasb qilishini bilmaydi" (Luqmon: ٣٤).

Shunday e`kan, osiylar Allohnинг taqdirini o`z gunohlariga hujjat qilishlari to`g`ri bo`ladimi? Holbuki, **Alloh ta`olo bu hujjatni bekor qilib shunday dedi:** "Mushriklar tezda: "Alloh hohlama, biz va bobolarimiz Allahga sherik qilishmas va biron narsani harom qilmagan bo`lur e`dik"- dedilar. Ulardan avval yashab o`tgan kishilar ham shunday degan e`dilar. Biz ularga o`z balolarimizni totitdik. **Siz ayting:** "Sizlarning bizlar uchun chiqaradigan ilmingiz bo`lsa, chiqaringlar! Sizlar gumongagina e`rgashayapsizlar. Sizlar nima

deganingizni bilmaysizlar"" (An`om:
۱۴۸).

u Biz taqdirni hujjat qilib, osiylik qilgan kishiga shunday deymiz: "Sen nega Allohning taqdirini hujjat qilib, senga farz qilingan toat-ibodatga kirishmaysan? Zero, bu bilan sening osiyligingga taqdirni hujjat qilishing o`rtasida nomailum taqdirga nisbatan hech qanday farq yo`q. Shuning uchun ham rasululloh sollallohu alayhi va sallam sahobalarga har bir kishining jannat va jahannamdagи joyi belgilab qo`yilganining xabarini bergenlarida sahobalarning: "Unday bo`lsa u narsaga suyanib, amal qilmaylik"- degan so`zlariga rasululloh sollallohu alayhi va

sallam: "Yo`q, amal qilinglar! Har bir kishi o`zi yaratilgan (**joy**) uchun muyassar qilinadi"- dedilar".

u Biz taqdirni hujjat qilib osiylik qilgan kishiga shunday deymiz: "Agar sen Makka shahriga bormoqchi bo`lsang va unga olib boradigan ikki yo`l bo`lsa, **ishonchli odamlardan biri:** "Bu yo`l mashaqqatli, bunisi e`sса qulay" desa, tabiiyki, ikkinchisini tanlaysan. "Menga taqdir qilingan yo`l shu e`kan"- deb birinchi yo`ldan ketmaysan. Agar ketsang, telbalar safiga kirib qolasan".

u Biz taqdirni hujjat qilib, **osiylik qilgan kishiga shunday deymiz:** "Agar senga ikki ish taklif qilinib, ulardan biri

ikkinchisidan ko`ra tartibliroq bo`lsa,
uni tanlaysan. Shunday e`kan, nega
e`ndi oxirat uchun ishlash maydonida
e`ng pastkash yo`lni tanlaysan".

u Biz yana shunday deymiz: "Agar
bemor bo`lsang tabiblar e`shigini
qoqasan va qilingan jarrohiy amaliyot
(operatsiya)lar hamda dorilarning
achchiqligiga sabr qilasan. Xo`s, nega
gunohlar bilan xastalangan qalbingga
unday qilmaysan?".

u Biz: "Alloh ta`ologa hikmati va
rahmati barkamol bo`lgani uchun
yomonlik nisbatlanmaydi"- deb iymon
keltiramiz. **Rasululloh sollalohu alayhi
va sallam:** "(Ilohim), yomonlik senga

nisbat e`tilmas"- dedilar. Alloh ta`oloning qazosida yomonlik yo`qdir. Balki, qazo Allohning rahmati va hikmatidan sodir bo`lgandir. yomonlik o`z taqozosiga qarab bo`ladi.

Rasululloh sollalohu alayhi va sallam Hasan raziyallohu anhuga "Qunut duosi" ni o`rgatar e`kanlar: "Va qiniy sharra ma qozayta" (Va meni qilgan qazoingning yomonliklaridan saqla)"- dedilar. Rasululloh sollalohu alayhi va sallam yomonlikni Allohning qilgan qazosiga bog`ladilar. Shunday bo`lsada, yomonlik faqatgina yomonlik e`mas. Balki, yomonlik sabablardadir. Yomonlik bir o`rinda bir jihatdanda yomonlik bo`lishi, va boshqa jihatdan

yaxshilik bo`lishi va boshqa bir o`rinda e`sа faqat yaxshilik bo`lishi mumkin. Kasallik, qurg`oqchilik, faqirlik va xavf kabi fasodlar yer yuzida yomonlik, biroq, bir o`rinda yaxshilikdir. **Alloh ta`olo dedi:** "Quruqlik va dengizda fasod qilgan ayrim ishlarini totitish uchun odamlarning qo`llari qilgan narsa sabablidir. Shoyad, ular (**Allohning yo`liga**) qaytsalar" (**Rum: ۱۱**).

Zoniyni savalash va o`g`rining qo`lini kesiah har ikkisi uchun alamli bo`lsada, boshqa bir tarafdan yaxshilikdir. Chunki, bu jazolar ularning qilgan gunohlari uchun kafforot bo`ladi va qiyomat kuni dunyo va oxitrat jazolari bir bo`lgan kunda jazolanmaydi.

Boshqa tarafdan e`sa, jazolar ortida mulklar, nomuslar va nasablarni himoya qilish yotadi.

Fasl

u Bu - buyuk asoslarni o`z ichiga olgan e`tiqod bo`lib, uni abul qilgan kishilar uchun katta va ko`p samaralar beradi.

u Alloh ta`ologa va uning ism va sifatlariga iymon keltirish - bandaga Allohnинг amrlarini bajarish va ta`qiqlaridan saqlanish bilan birga, Alohnи sevish va ulug`lashni samara qilib beradi. Alloh ta`oloning amrlarini bajarish va ta`qiqlaridan saqlanish e`sa, jamiyatlar va shaxslar uchun dunyo va oxiratning baxt-saodatini samara qilib

beradi. **Alloh ta`olo dedi:** "Mo`min bo`la turib yaxshi amallarni qilgan e`rkak yoki xotinni shirin hayotga tiriltiramiz va uni qilgan ishlaridan ko`ra yaxshiroq bo`lgan savoblar bilan mukofotlaymiz" (**Nahl: ۹۶**).

u Farishtalarga iymon keltirishning samaralari

Birinchi: Allah ta`olo va Allah ta`oloning quvvati va sultanatining buyukligini bilish.

u Ikkinchi: Allah ta`oloning bandalarga bo`lgan e`tiboriga shukronalar aytish. Chunki, Allah ta`olo ularni himoya qilish, ularning amallarini yozish va

boshqa manfaatlari uchun farishtalarni vakil qildi.

u Uchunchi: Alloh ta`ologa qilgan komil ibodatlari va mo`minlar uchun qilgan istig`forlari e`vaziga farishtalarni sevish.

u Ilohiy kitoblarga iymon keltirishning samaralari

u Birinchi: Alloh ta`oloning o`z maxluqlariga bo`lgan buyuk marhamati va e`tiborini bilish. Chunki, Alloh ta`olo har bir maxluqni hidoyat qilish uchun kitoblar nozil qildi.

u Ikkinchi: Alloh ta`oloning hikmatining zohir bo`lishi. Chunki, Alloh ta`olo har

bir xalqqa munosib bo`lgan kitobni indirdi. Bu kitoblarning e`ng so`nggisi bo`lgan Qur`on Karim zamon va makonidan qat`iy nazar, har bir xalqqa munosibdir.

u Uchunchi: Alloh ta`ologa bu ne`matlar uchun shukr aytish.

u Payg`ambarlarga iymon keltirishning samaralari

u Birinchi: Alloh ta`oloning o`z maxluqlariga bo`lgan buyuk marhamati va e`tiborini bilish. Chunki, Alloh ta`olo o`z bandalariga to`g`ri yo`lni ko`rsatadigan payg`ambarlarni yubordi.

uIkkinchi: Allohga bu ne`matlar uchun shukr aytish.

uUchunchi: Payg`ambarlarni sevish, hurmat qilish va ularni loyiq bo`lgan suratda maqtash. chunki, ular Alloh ta`oloning e`lchilari va bandalarining sarasi bo`lib, Alloh ta`ologa ibodat va bandalariga nasihat qildilar. Allohnинг payg`omini etkazdilar va bu yo`lda sabr qildilar.

u Oxiratga iymon keltirishning samaralari

uBirinchi: Oxirat kunidagi savoblarga e`rishish uchun Alloh ta`oloning toatiga, jazolaridan qo`rqib e`sа ta`qiqlaridan saqlanishga harislik.

uIkkinchi: Mo`minga oxiratdagi savob va ne`matlarni umid qilishi bilan dunyoda e`risha olmagan ne`mat va mukofotlar berish bilan tasalli berish.

u Taqdirga iymon keltirishning samaralari

uBirinchi: Sabablarni qilish paytida Alloh ta`ologa suyanish. chunki, sabab va sabablantirilgan narsaning har ikkisi Alloh ta`oloning qazosi va qadari bilan bo`ladi.

uIkkinchi: Nafs rohati va qalb xotirjamligi. Chunki, qalb bir narsaning Allohnинг qazosi bilan bo`lishi, yoqtirmagan ishlarning muqarrar ravishda bo`lishini bilsa rohatlanadi va

Alloh ta`oloning qazosiga rozi bo`ladi. Biror kimsa Alloh ta`oloning taqdiriga iyomon keltirgan kishilar kabi xotirjam va rohatda yashay olmaydi.

uUchunchi: Maqsadga e`rishilgan payt g`ururni ketkazish. Zero, e`rishilgan ne`mat Alloh taqdir qilgan sabab va muvaffaqiyat bilan qo`lga keladi. Buni bilgan odam ne`matlarni berga Alloh ta`ologa shukronalar aytib, o`zidan mag`rurlanishni ketkazadi.

uTo`rtinchi: Maqsad qo`ldan ketgani yoki boshga musibat etganida bezovtalik va jahlni ketkazish. Chunki, u narsalarning barchasi samovot va yerning mulk sohibi bo`lgan Alloh

ta`oloning qazosi bilan bo`lgan va bo`lishi muqarrar e`di. Shuning uchun u odam Allohning qazosiga sabr qiladi va savob umidida bo`ladi. **Bunga Alloh ta`oloning ushbu oyati ishora qiladi:** "Yer va o`zingizga etgan musibat yaratishimizdan avval Allohning kitobida bor e`di. Bu ish Alloh uchun osondir. Toki sizlar qo`llaringizdan ketgan narsaga qayg`urmagaysiz va Alloh ato e`tgan narsalar bilan mag`rurlanib ketmagaysiz. Alloh ta`olo kibr va havoga berilgan va maqtanchoq odamlarni suymas" (**Hadid: ۲۲, ۲۳**).

Biz Alloh ta`olodan bizlarni shu e`tiqodda sobitqadam qilishi, bizlar uchun uning samaralarini ro`yobga

chiqarishi, o`z fazlini ziyoda qilishi, qalblarimizni hidoyat qilganidan so`ng adashtirmasligi va o`z rahmatidan berishini so`raymiz. ■ in`omlar ato e`tuvchi zotdir.

Alloh ta`olo payg`ambarimiz, uning oilasi, sahobalari va ularga qiyomat kuniga qadar e`rgashgan kishilarga salavot va salomlar yo`llasin.

Ushbu risola Muhammad ibn Solih Usaymin tarafidan hijriy ١٤٠٤ yil shavvol oyining ٣٠ - kuni yozilib, nihoyasiga etkazildi.

u u u